

Toldot – „Két nemzet”

Toldot Hetiszakasz tartalma תולדת

Izsák feleségül veszi Rebekát. Húsz gyermektelen évet követően imáik meghallgatásra találnak, és Rebeka megfogam. Nehéz a terhessége, mivel „a gyermekek tusakodtak a méhében”; Istentől megtudja, hogy „két nemzet van a te méhedben”, és hogy a fiatalabb uralkodni fog majd az idősebb felett. – **1Mózes 25:19–23.**

Először Ézsau bújik elő; Jákob Ézsau sarkát markolva követi. Ézsauból „ügyes vadász, a mező embere” lesz; Jákob pedig „jámbor” ember, sátorlakó. Izsák Ézsaut kedveli jobban, Rebekának Jákob a kedvence. Egy nap, éhesen és kimerülten térvén vissza a mezőről, Ézsau eladja elsőszülöttségi jogát Jákobnak egy tál vörös lencséből készült főzelékért. – **1Mózes 25:24–34.**

Gerárban, a filiszteusok földjén Izsák nővéreként szerepelteti Rebekát, attól tartván, hogy esetleg valaki, aki megkívánja az asszonyt szépsége miatt, megöli érte őt. Izsák műveli a földet, kiássa a korábban apja, Ábrahám által ásott és a filiszteusok által betemetett kutakat, és egy sor új kutat is fúr: az első kettő birtoklásáért viszály tör ki a filiszteusokkal, a

harmadik kút vizét azonban békében élvezik. – **1Mózes 26:1–33.**

Ézsau két hettita nőt vesz feleségül. Izsák megöregszik és megvakul, és kifejezi óhaját, hogy mielőtt meghalna, megáldja Ézsaut. Miközben Ézsau távol van, hogy vadat ejtsen apjának, majd abból izletes peccsenyét készítsen, Rebeka felöltözteti Jákobot Ézsau ruháiba, finom étket készít a kecskegödökből, és beküldi vele Jákobot atyjához. Izsák megáldja Jákobot „az ég harmatával és a föld kövérségével” és a fivére feletti uralommal. Amikor Ézsau visszatér, és a csalásra fény derül, Izsák csupán annyit tehet síró fiáért, hogy megjósolja: Ézsau a kardja után fog élni, és amikor Jákob elbotlik, elveszti uralmát a bátyja felett. – **1Mózes 26:34–27:41.**

Jákob elhagyja Cháránt, menekülve Ézsau haragja elől és hogy feleséget találjon magának anyja bátyjának, Lábánnak családjából. Ézsau vesz magának egy harmadik feleséget is, Máchlátot, Ismáél leányát. – **1Mózes 27:42–28:9.**

Szakaszunkban — Toldot (1Mózes 25:19–28:9.) — Jákob és Ézsau felcseperedéséről olvasunk, meg arról miként vette meg Jákob az elsőszülöttséget egy tál lencséért, és hogyan csalta ki – anyja segítségével – az atyai áldást, ami eredetileg Ézsauanak járt volna. Közben Izsák és Rivká a filiszteusok földjén hasonló megpróbáltatáson mennek keresztül, mint annak idején Ábrahám és Sára. A szakasz végén Jákob elindul nagybátyjához, Lábánhoz Mezopotámiába, hogy lányai közül feleséget válasszon magának és egyben eltűnjön egy időre a bosszút forraló Ézsau elől.

שבת שלום

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Toldot – (תולדת)

A világban élő sok millió ember nem csak külsőleg más, mint a többiek, hanem belső tulajdonságaik is különbözőek. Vannak veleszületett tulajdonságok, és vannak, amiket életük során maguk építenek szabad akaratukból. Azokkal a tulajdonságokkal szemben, melyeket szabadon választanak, a veleszületett tulajdonságok nincsenek az ellenőrzésük alatt. Ezeket a tulajdonságokat a szülőktől öröklik a génekben. Ezek általában olyasmik, amik nyíltan vagy rejtetten a szülőkből is ott vannak.

Ebben a hetiszakaszban olvasunk Rebeka terhességéről az ikrekkel, akik egyáltalán nem hasonlítanak egymásra. Jákob és Ézsau. Egyikük olyan ember lett, aki a sátrában ül, a másik pedig olyan, aki vadászik. Már anyjuk hasában is különböző hajlamaik voltak. Jákob ki akart mászni anyja hasából, amikor az a Szentély közelében sétált, és Ézsau akkor akart kijönni, amikor a mező közelében sétált. Nagyon furcsa, hogy Ézsau ilyen természetes vágya volt a vadászatra, hiszen, ha felnőtt férfiként vonzódni kezd a harchoz/öléshez, szülei nemtetszése ellenére, az érthető, és lehetne mondani, hogy maga választotta, igaz? DE mégis, hogy lehet, hogy Izsáktól, aki igaz ember volt és teljes szívében Istennel kapcsolatban állt, ilyen sóvárgást örökölt a rossz dolgok iránt, hogy már az anyaméhben is jelen volt ez benne?

Azért tanulságos ezt a kérdést megvitatni, mert itt kiderül, hogy mindenki okkal és céllal születik olyannak, amilyen, és nincsen rossz gyerek. Ugyanis Isten különböző feladatokat ad az embereknek, különböző tulajdonságokkal ruházva fel őket ahhoz, hogy az életükben teljesítsék a feladataikat. Van, akinek jó és szelíd jellemet

ad, gyenge és passzív beállítottságot. Ők azok, akinek könnyű mindig a jó úton menni, és a rossztól elzárkózni, arról tudomást sem venni, hisz semmi hajlamuk a rosszra, és nem is érintkeznek vele, csak mindig adagolnak még egy kicsi és még egy kicsi jót az előzőekhez. Ez az élet csendes és biztonságos, mint a sátorban üldögélés. Aztán van az, akinek Isten olyan tulajdonságokat adott, hogy természetüknél fogva keresik a rosszat, ismerik, hajlamuk van rá, és sokszor találkoznak is vele, mert nekik az a dolguk, hogy ezzel megküzdjenek, és felülkekedjenek. Ők a harcosok, akiknek a nehezebb feladat jutott, a sokszor elbukók, és mindig felálló, akik a saját belső démonaikkal éppúgy küzdenek, mint a világban jelen levő gonosszal. és ha sikerül, akkor a gonoszságból is ki tudják hozni a maximális jót.

Jákobnak a gyenge és passzív természete megkönnyítette a dolgát, hogy szelíd „sátorban ülő” emberré váljon, míg Ézsauak szembe kellett néznie a rosszal. Nem azért, hogy a gonoszság rabjává váljon, hanem éppen ellenkezőleg, hogy a kísértésekkel megküzdve legyőzze azt. Ez Isten egyik kedvenc dolga: amikor az ember megküzd a kísértésekkel, és győztesként kerül ki a rossz ösztöneivel vívott harcban.

A reggeli imában kérjük Istent, hogy „ne vigyél kísértésbe” = „**אל תאוונו לידעך נישאון**”, mert nem akarjuk, hogy próbára tegyen minket és ellenállóképességünket, főleg nem a nekünk és rossz ösztöneinknek oly kívánatos helyzetekben! Tudjuk, hogy jobb is ha nem kerülünk olyan helyre és helyzetbe, ahol nem biztos, hogy képesek leszünk uralkodni magunkon, mind lelkileg mind szellemileg.

Glitzenstein Chaim Shaul rabbi

HETI SZIDRA Naftali Krausz hászid folklór tükrében

Amikor Izsák már nagyon öreg volt, és szinte alig látott, elhatározta, hogy megáldja elsőszülött fiát, Ézsaut. Ez azt jelentette, hogy Ézsau viszi tovább az ábrahámi örökséget. Rivka azonban tudatában volt annak, hogy Ézsau, aki durva, kegyetlen vadász hírében állt, nem lesz alkalmas a szellemi örökség, az egyistenhit terjesztésére. Kihaszználva Izsák vakságát, cselhez folyamodott, hogy így szerezze meg kisebbik fia, Jákob számára az atyai áldást.

„Lám, én megöregedtem, nem tudom, mikor fogok meghalni” (1Mózes, 27, 2). Ezekkel a szavakkal hívta Izsák magához fiát.

Ezek a szavak sugallták Bölcsseinknek azt a gondolatot, hogy az ember térjen meg egy nappal a halála előtt, de mivel előre nem tudható, mikor következik be az a nap, ajánlatos a megtérést mihamarabb megtenni...

A lublini rebbe, reb Jákob-Jichák, a „lublini Látnok”, egy Szimhát Tóra ünnepének éjjelén kiesett az ablakon, és súlyosan megsérült. Jó néhány ellenlábasa reménykedett abban, hogy a rebbe többé nem is kel fel, s e feletti örömlükben alaposan a pohár fenekére néztek.

Megtudta ezt a rebbe is és azt mondta:

– Azon a napon, amikor eltávozom ebből az árnyékvilágból, még vizet sem fognak inni... A hívek e szavak értelmét csak a Látnok halálakor értették meg, ugyanis ez a Tisá Beáv böjtnapján következett be, amikor még egy korty vizet sem szabad inni.

A nischizi reb Jichák, a berdicsevi cádik, Lévi Jichák unokáját vette feleségül. Az ifjú párnak – még esküvőjük előtt – a nagyapa megígérte, hogy négy éven át nála fognak kosztolni. A fiatalok arra kérték a cádikot, hosszabbítsa meg a négyéves terminust, de ő megtagadta a fiatalok kérését, s unszolásukra ismételten kijelentette, hogy nem áll módjában erre ígéretet tenni. Végül kiderült, hogy a berdicsevi éppen azon a napon tért meg őseihez, amikor letelt a négy év.

„És hozott neki bort és ivott” (uo., 25.).

Honnan volt Jákobnak bora? – kérdi a Midrás. A válasz: Michaél arkangyal hozott neki a mennyországból (Tanchuma).

A lelovi cádik, reb Dávid, felkereste a közeli faluban élő barátját azzal a javaslattal, hogy menjenek el együtt Mesterükhöz, a lublini Látnokhoz. Amikor a cádik megérkezett barátja házába, az arra kérte a feleségét, készítsen tiszteletére ebédet. Az asszony teljesen kétségbeesett, mert olyan nagy nyomorban éltek, hogy egy kis liszten kívül, az ég világon semmi ennivaló nem volt otthon, még a kályhába sem volt mivel begyújtani. Végül kiment az erdőbe, szedett egy kis rőzsét, begyújtott, s a kevéske lisztből és vízből – minden zsiradék és fűszer nélkül – elkészített íztelen étel félét szolgálta fel férjének és vendégének. Hazaérvén, reb Dávid elmesélte feleségének, milyen fenségeset evett barátja házában. Ugyan nem tudja, mi volt az, de az íze olyan volt, mintha egyenesen a mennyországból hozták volna – mesélte.

HETI SZIDRA Naftali Krausz hászid folklór tükrében

Az asszonyt kíváncsivá tette, vajon mi lehetett az az étel, ami férjének annyira ízlett, hiszen azt nemigen érdekelték a kulináris élvezetek.

Elutazott tehát férje barátjának házába, hogy kifaggassa annak feleségét.

תולדת

– Jaj, ne is kérdezze – emlékezett vissza a történetekre a szegény asszony – amikor megjött a vendég és a férjem arra kért, készítsék valami ebédet, és nem volt itthon azon a kis liszten kívül semmi – teljesen összetörtem. Végül, miután azt az ízetlen kotyvalékot elkészítettem, imádkozni kezdtem. Világ Ura! Te tudod, hogy főznék én mindent, mi szem szájnak ingere, hogy a cádik jóllakjon.

De mit tegyek, ha csak ennyim van?

De Neked, drága jó Istenem, van egy mennyországod, tedd meg tehát, hogy ennek a kotyvaléknak mennyei íze legyen, hogy a cádiknak jól essen az étel...

– Úgy látszik – sóhajtott megkönnyebbültén az asszony – imám meghallgatásra talált...

Amikor Jákob Izsák elé járult, hogy az áldást „kicsalja” tőle, fivére, Ézsau ünneplő ruháját viselte, amit anyja adott rá. Az Írás így folytatja:

„És közelebb lépett és megcsókolta őt; ekkor megérezte (Izsák) ruhájának illatát, megáldotta őt és azt mondta: Íme, fiam illata olyan, mint a mező illata, melyet megáldott az Örökkévaló” (uo., 27).

Reb Chájim, a cánzi rebbe egyszer átutazott egy kis falun. Hirtelen megállította a szekeret, leszállt és bement a közeli fogadóba. A cádik azután érdeklődött, van-e a közelben egy öreg asszony vagy férfi. Kiderült, hogy a fogadós édesanyja, aki 90 éves, ott lakik a fiával és unokáival együtt. Ekkor arra kérte a háziakat, hadd találkozzék a nénivel. Természetesen hozzájárultak és a rebbe az idős hölgyet arról faggatta, emlékszik-e arra, hogy járt-e, vagy volt-e valaha errefele cádik? A néni emlékezett rá, hogy a berdicsevi cádik – réges-régen – Magyarországra igyekezvén, átutazóban, két hetet töltött ebben a fogadóban. – Amikor megérkeztünk ide – magyarázta a cádik híveinek – a levegőben valami jó illatot éreztem, ami arra utalt, hogy valaha egy cádik járhatott errefelé.

Csak azt nem tudtam, mikor és ki lehetett az. Most már tudom...

Raj Tamás gondolatai a temetkezésünk kialakulásáról II. rész

RÉGI SÍRKÖVEK

Miért szokás egyáltalán követ emelni a sírhant fölé? Ez a világszerte elfogadott ősi hagyomány minden bizonnyal a Közel-Keletről ered, onnan terjedt el. Sivatagos vidéken ugyanis a homok nem nyújt kellő védelmet a holttestnek. A rokonok és a jóbarátok ezért követet hordtak az elhunyt sírja fölé, nehogy a test vadállatok (sakál, róka, hiéna) martaléka legyen. Így valóságos jótéteménynek számított, ha valaki (akár az arra vetődő idegen) követ helyezett a sírra. Talán - a sírkőállításon túl - innen ered az a szokás is, hogy zsidó temetőben virág helyett kavicsot helyezünk a sírra. A kisebb-nagyobb kődarabok ősi halmazát úgymond - idővel fölváltotta a sírkő, amely egyre szebb és művészebb kivitelben készült. Ezt a magyarázatot bizonyos mértékig alátámasztja a Talmud elbeszélése (**vö. Ohot 2, 4.**).

Más vélemény szerint a sírok megjelölése inkább rituális eredetű. Apai ágon papi családból származó férfinak (kohanitának) ugyanis - a zsidó vallásjog szerint - tilos holttesthez közelítenie. Ha egy fedél alá kerülne vele (például a ravatalozóban), vagy akár, ha véletlenül sírhant fölé lépne, rituálisan tisztátalanná válna. Feloldást ez alól a hajdan nagy jelentőséggel bíró törvény alól csupán a legközelebbi hozzátartozók búcsúztatása adhat. Az ókori Izraelben ezért szükségesnek érezték a síroknak meszsziórl látható megjelölését, nehogy az arra vetődő pap tévedésből (négy könyöknyi távolságon belül) megközelítse azt. Amennyiben hiányzott a sírkő, netán eldőlt vagy besüppedt, mésszel húzták meg a számára megengedhető útvonal határát (**Baba kama 69a.**). Mellesleg mindmáig szokás a temetői utak karbantartása oly módon, hogy az út közepét kövekkel rakják ki: a rokoni sírokat fölkereső kohanita ne hagyja el a számára kijelölt útvonalat. Állítólag maga a sírkőállítás szokása is összefügg ezzel. A tavaszt megelőző utolsó hónapban (ádár havában) hajdan valóban kötelezték a közösség tagjait, hogy évről évre jelöljék meg a sírokat, a papok „tisztasága” érdekében (**Skalim 1, 1.**). Ez a régi előírás azonban - úgy véljük - inkább a temető és a sírok folyamatos rendben tartását segítette elő a téli időszak után.

A sírkő felállítását általában a temetést követő gyászév elmúltával, az első évforduló (német eredetű szóval Jahrzeit) napjára szokás kitűzni. A középkor legnagyobb zsidó tudósa, Moses Maimonides (1138-1204) úgy döntött, hogy igaz emberek sírján egyáltalán ne legyen emlékmű (**Hilkhot ével 4, 4.**). Mások viszont úgy vélték, a halott tisztelete megköveteli a méltó sírkövet (Slomó ben Aderet responzumai 375.). Nehéz is lett volna tiltani a kegyeletnek ezt az ősi megnyilatkozását, s ha végigtekintünk a zsidó temetők történetén, avagy akár egyetlen régi temető köveit vizsgáljuk, azonnal látni fogjuk: a korai sírkövek mindig egyszerűbbek, művészi kidolgozásuk kevésbé keresett, mint az újabb kövéké. A régi feliratok is többnyire szerényebbek és rövidebbek, nyelvezetük tisztább és jóval lényegre törőbb, mint a 19-20. századi társaiké.

Vallásos (hászid vagy orthodox) körökben mindmáig szigorúan vigyáznak arra, hogy a sírkő felirata kizárólag héber nyelvű legyen. Holott a zsidóság megtelepülése után Európában hosszú ideig nem is találunk héber betűs sírkövet. Az elhunyt zsidó voltát olykor csak héber eredetű neve mutatja. Máskor viszont zsidó szimbólumokat használnak a hovatartozás érzékeltetésére. Így már igen korán, többek között a római kori Nyugat-Magyarország, Pannónia területén fennmaradt zsidó sírkövek jó részén menóra-rajzokkal vagy más zsidó jelképpel találkozhatunk, héber betűvel egyáltalán nem. Nem ritka viszont a heisz theosz (egy az Isten) jelszó, amely a legismertebb bibliai héber imádság

Raj Tamás gondolatai a temetkezésünk kialakulásáról II. rész

kulcsszavainak görög fordítása. Az első héber betűs európai felirat a dél-franciaországi Narbonne-ban került elő i.sz. 688-ból. Ezen is mindössze három héber szó szerepel: salom al Jiszraél, béke legyen Izraelen.

Magyarországon a legrégebb ismert héber feliratos kő 1278-ból való: „az örökkévalóságba tért Peszáh, Péter fiának fejénél” emelték. Ez a sírkő - két alig fiatalabb társával együtt - a múlt század végén a budai Alagút és Pauler utca sarkán, a középkori zsidó temető helyén bukkant föl. Scheiber Sándor professzor alapvető munkája (Jewish Inscriptions in Hungary, 1983) a török hódoltság korának végéig, 1686-ig összesen 145 magyarországi héber betűs feliratot tart számon, s ezek túlnyomó többsége sírkőfelirat. Hasonló a helyzet a nem héber betűs zsidó föliratokkal. Ebből láthatjuk, a temetői emlékek milyen fontos forrását képviselik valamely közösség történetének.

TEMETŐ ÉS TÖRTÉNELEM

A sírkövek és a temetők sorsa mindig nyomon követte a közösség sorsát. Ha valamely ország vagy terület zsidóságát felszámolták, előbb-utóbb a temető is hasonló sorsra jutott. A zsidók kiűzése után ugyanis többnyire értékesítették sírköveiket: szétszították vagy közprédaként egyszerűen ellopták azokat, Sopronban kolostort építettek a sírkövekből, Ferrarában a városfalat erősítették meg velük. Budán a legkülönbözőbb építkezéseknél használták fel őket: feliratukat le sem csiszolták, így részben máig fennmaradtak. A beépítés némelykor oly „tökéletesen” sikerült, hogy az épület veszélyeztetése nélkül ki sem lehetne bontani őket. Így héber sírfeliratok díszlenek az egykori budai karmelita kolostor (**ma Színház utca 5-7-9. számú ház**) folyosóján, akárcsak a Fehér Galamb étterem borpincéjének lépcsői között.

Máskor viszont a zsidó temetők és sírok bántalmazása mintegy megelőzte a hitközséget fenyegető veszélyt. A talmudi korban például szabályszerűen őrizték a temetőket, mert a zoroasztriánus perzsák gyakorta felforgatták azokat: hitük szerint nem szabad a földet holttesttel „beszennyezni”, s a halottakat a nyitott ég alatt kell hagyni a madarak étkéül (**vö. Baba batra 58a.**). Egyes itáliai hitközségekben (például Ferrarában) a friss sírhantok homokjába - kis fadarab segítségével - berajzolták a héber SALOM szót: ebből mindenki tudhatta, idegenek nem sértették meg, nem rabolták ki a sírt (J. Lampronti: Páhád Jichak s.v. kvurá). Dávid ibn Abi Zimra a 16. században arról ír, hogy a muszlimok sorra ellopják a zsidó temető értékesebb köveit, feliratát lecsiszolják, majd újra eladják, többnyire zsidó vevőknek. Ezért megtiltották a használt kövek vásárlását (**RADBAZ responzumai 1, 741.**)

A középkori budai zsinagógát 1686-ban, a város visszafoglalásakor a szabad rablással jutalmazott katonák valósággal megostromolták, fölégették. Az épület feltárásakor a régészek nagy számmal bukkantak összeégett, meggyalázott holttestekre. A szerencsétlen mártírok több százéves földi maradványait 1969ben helyezték örök nyugalomba a pesti (rákoskeresztúri) zsidó temetőben. Itt viszont 1944 májusában, egy szabályszerű temeés alkalmával megjelentek Endre László csendőrei, s a jelenlevőket (a hozzátartozókat és a szolgálattelvéket egyaránt) ártatlanul a halálba hurcolták. A deportálás és a gettósítás idején amíg lehetett - a régi budai (Csörsz utcai) temetőben folyt a szertartás. Itt földelték el többek között a gettókórházban elhunyt 90 éves szegedi főrabbit és világhírű botanikust, Löw Immánuel: egy alkalmi szemetestargoncán kísérték utolsó útjára. A pesti gettó lezárása után a Dohány utcai templom udvarán temették el a halottakat. Akit a felszabadulás után nem tudtak azonosítani, vagy akinek egy hozzátartozója sem maradt életben (mintegy kétezren), ma is itt aluszszák örök álmukat...

Folytatjuk...

Ismeretlen zsidók nyomában IX. (Kármán Tivadar) befejező rész

Az 1930-as évek elején a német nemzetiszocialista irányzat terjedésével állása bizonytalanra vált. Mivel Kármán már volt Amerikában, amikor a California Institute of Technology (Pasadena) Nobel-díjas professzora, Robert Millikan 1926-ban hozzá fordult segítségért egy szélcsatorna megtervezésével kapcsolatban, és meghívta intézetéhez, majd 1928-ra munkaideje felét már egyébként is Amerikában töltötte, 1930-ban a Caltech kezdeményezésére tervezett Guggenheim Aeronautical Laboratory (GALCIT) által felajánlott igazgatói állást nem tudta elutasítani.

A szuperszonikus repülés elméletéhez 1932-ben azzal járult hozzá, hogy a háromdimenziós Navier–Stokes áramlási egyenleteket egyetlen egyenletre egyszerűsítette, és az áramlás útjába helyezett akadályok különböző pontjai közelében mért fizikai adatok tanulmányozásával arra megoldást javasolt. Ezt a szuperszonikus repülés feladataira alkalmas Kármán–Moore elméletnek nevezett megoldást ma is széles körben használják. 1933-ban véglegesen az Egyesült Államokban telepedett le, és 1936-ban az amerikai állampolgárságot is felvette.

Kármán alapította meg 1933-ban az Amerikai Egyesült Államok Aeronautikai Tudományának Intézetét (US Institute of Aeronautical Sciences) és kutatást indított a folyékony anyagok mechanikája (angolul: fluid mechanics) a turbulenciaelmélet és a szuperszonikus repülés területén, valamint a matematikának a gépészmérnöki, repülőgép-szerkezeti és talajerózió területén való alkalmazásával is.

Bár a rakéták elméletével már a húszas évek óta lépést tartott, jól ismerve azok korai elméleteivel foglalkozó tudósait, az orosz Konsztantyin Eduardovics Ciolkovszkij, a francia Robert Esnault-Pelterie, az amerikai Robert Goddard, az erdélyi születésű német Hermann Oberth valamint a német származású lettországi szovjet Fridrih Cander munkáit érdeklődése rövidesen erősen a rakétakutatás felé hajlott, mihelyt a második világháború idején megtudta, hogy a németek rakétákat fejlesztettek ki hadi célokra. Ezt az érdeklődést az Angliának a rakétafegyverekkel (angolul doodlebugs) való bombázása felőli hír is tovább serkentette.

Kármán hatására a modern amerikai felsőfokú aerodinamikai oktatás fejlődése is lényegesen felgyorsult.

Ez a Caltechen a rugalmasságtannak, a szerkezeti tervezésnek, az üzemanyag- és szerkezeti anyag-kémiának, és a hajtómű-konstrukciónak a tananyagba belefoglalásával, vagy annak kiterjesztésével a reaktív (lökhajtásos, torlósugár-hajtásos) és a szuperszonikus repülés tervezésének, előbb a starttrakéták, majd a nagyobb, ballisztikus rakéták tervezésének oktatásához is vezetett. Ezúton az atomfizika bevándorló tudósai (Szilárd Leó, Albert Einstein, Enrico Fermi, majd Robert Oppenheimer) szaktudásaihoz hasonlóan a második világháború végére Kármán modern aerodinamikája és szervezőképessége is az Egyesült Államok nagyhatalmi eszközévé vált.

Az amerikai állam anyagi támogatásával Kármán alapított meg Kaliforniában egy aerodinamikai kísérleti laboratóriumot, melynek neve 1944 után Jet Propulsion Laboratory (Sugárhajtás-laboratórium) lett, lett és amely élére Kármánt jelölték ki. Ez az intézet később jelesen szolgálta az amerikai űrkutatási programot is.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Ismeretlen zsidók nyomában IX. (Kármán Tivadar) befejező rész

Kármánt mint az USAF speciális tanácsadóját 1939-ben egy (a világon legelső) hatméteres 40 000 lóerős szélcsatorna tervezésére kérték fel, aminek segítségével a légierő hatalmas lépéseket tett a repüléskutatásban. Az amerikai hadi, honvédelmi hatóságokkal való szoros együttműködés szolgálatára az USA hadügyminisztériumának főtanácsadójára való kinevezése után Kármán állította fel az Amerikai Légierő Tudományos Tanácsadói Elnökségét

A háború után alkalma volt tanulmányozni a német rakétakutatás eredményeit is, amelyeket sikeresen használt fel az amerikai sugárhajtásos és ballisztikus repülés továbbfejlesztésére. Így a rakéta üzemanyag-égetés, aerotermokémia és magnetohidrodinamika alkalmazásával a rakéta hajtóművek modernizálása útján Kármán az amerikai műholdtervezés és űrkutatás hajtóerejévé vált.

Az egyre nehezebb és költségesebb feladatok megoldásához nemzetközi együttműködésre volt szükség, és Kármán ebben is részt akart vállalni. Így a háború után ugyan megtartva a Caltech tiszteletbeli igazgatói pozícióját és az amerikai légierővel való szoros kapcsolatát, előbb a NATO-nak lett tanácsadója, majd 1949-ben lemondott igazgatói pozíciójáról, és Párizsba költözött.

A NATO Repüléstani Kutatás és Fejlesztés Csoportjának (*Advisory Group for Aeronautical Research and Development, AGARD*) és később a Nemzetközi Repüléstudományi Tanácsnak (*International Council of the Aeronautical Sciences, ICAS*) és az Asztronautikai Világszövetségnek (*International Astronautical Federation*) keretében folytatott tevékenysége folyamán kitaró szervezőmunkával 1960-ra létrehozta az űrkutatók nemzetközi fórumát, a Nemzetközi Asztronautikai Akadémiát (*International Academy of Astronautics*) aminek Kármán támogatásával, legutolsó 1962-i őszi szülővárosába tett látogatása után 1963-ban Magyarország is tagja lett. Ebben az évben halt meg Aachenben.

**Magyarázd a klezmert a süketnek, a vaknak a szivárványt.
Derklern klezmer far di toyb, di regnboygn far di blind.**

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

RECEPT-TÁR

Sprotnis – Paradicsomos tészta

Mostantól piknik közben sem kell lemondanod a főételről, már, ha rendelkezel egy kis kemping “tűzhellyel”. Ha nem, akkor se mondj le erről az egyszerpenyős ételről, otthon is szuperül fog működni.

Hozzávalók:

20 ml étolaj	250 g penne
1 fej vöröshagyma (130 g)	só, bors
½ db chilipaprika	320 g konzerv paradicsomos sprotni
3 gerezd fokhagyma	2 ek kapribogyó
150 ml száraz fehérbor	100 g fekete olajbogyó
400 g konzerv darabolt paradicsom	½ db citrom
600 ml víz	2 ág friss bazsalikom

Elkészítés:

Olajat melegítünk egy serpenyőben, és hozzáadjuk a finomra vágott hagymát, a karikára vágott chilit és a felszeletelt fokhagymát, majd 3 percre pirítjuk. Felöntjük a fehérborral, majd 1 perc után a darabolt paradicsommal és a vízzel.

Ha felforrt, hozzáadjuk a tésztát, sózzuk, borsozzuk, majd addig főzzük, amíg a tészta meg nem puhul. Időnként átkeverjük, és ha szükséges, pótoljuk a vizet. Belekeverjük a tésztába a sprotnit, a kapribogyót és az olajbogyót, végül belefacsarjuk a citrom levét. Tálalásnál friss bazsalikommal díszítjük és reszelünk rá egy kevés citromhéjat.

Forrás: (streetkitchen)

Visszajuttatták a holttestet Izraelbe

Visszajuttatták Izraelbe azt a holttestet, amelyet egy ciszjordániai kórházból raboltak el kedd este, és amely miatt újabb feszültség keletkezett Izrael és a palesztinok között – jelentette be az izraeli hadsereg csütörtökön.

A közlés szerint – amelyet a Jediot Aharonot című újság hírportálja, a Ynet ismertetett – a 18 éves drúz Tiran Fero holttestét csütörtökre virradó éjjel Szalem átkelőhelynél a Vörös Félhold segélyszervezet egyik mentőkocsijával, a Palesztin Hatóság segítségével juttatták el Izraelbe. A holttestet az al-Aksza Mártírjainak Brigádja nevű terrorcsoport rabolta el egy dzsenini kórházból – ezt korábban maga a csoport közölte.

A Ciszjordániában autóbalesetben súlyosan megsérült végzős középiskolás csütörtökön ünnepelte volna 18. születésnapját. Családja ezen a napon helyezi örök nyugalomra Daliat al-Karmel drúz városban, Izraelben.

A család beszámolója Fero még élt, amikor a maszkos fegyveresek leszedték a lélegeztetőgépről, majd magukkal vitték.

A holttest visszajuttatása a Palesztin Hatóság, azon belül a palesztin biztonsági erők együttműködésével történt. Előzőleg az izraeli hadsereg további intézkedésig lezárta a gilboai és a salemi átkelőt a Ciszjordániából érkező áruk előtt, s szerdán felfüggesztették a beléptetést palesztin vendégmunkások és az izraeli arabok számára is.

A súlyos incidens miatt jelentős izraeli fegyveres erők gyülekeztek Ciszjordánia északi részén, és azzal is egyre nagyobb nyomás nehezedett a Ferót fogva tartó fegyveresekre, hogy bejelentették: az átkelőhelyek a hétvégén is zárva maradnak, ha nem adják vissza a holttestet. A holttest kiadása után, csütörtök reggel megnyitották az érintett ciszjordániai beléptetőhelyeket.

Az iszlámból a tizedik században kiszakadt drúz vallási irányzat, majd nemzetiség tagjai több közel-keleti országban élnek, főként Szíriában, Libanonban és Izraelben, és mindenütt lojálisak a helyi hatalomhoz. Az arab anyanyelvű drúz kisebbség fiai Izraelben vállalják a hadkötelezettséget is.

Forrás: (izraelinfo)

Zsidó Mesék világából

A HALÁL KARDJA I. RÉSZ

Haldokló testvére ágya mellett ott állott Rabbi Josua ben Lévi, Izrael tanítómestere, s nézte a sápadt arcot, testvére arcát, amelyen veríték gyöngyözött, és szeméből perzselő láz tüzelt. Rabbi Josua némán állt, s csak teste remegett meg a visszafojtott zokogás fájdalmában. Majd odahajtotta fejét a haldoklóéhoz, és halk szavakkal szólította távozni készülő testvérét, aki becsukott szemekkel feküdt párnáján, s verejtékes melle hörögve, elakadva zihált. - Testvérkém, testvérkém, pillants fel rám, mosolyogj felém, mint régen; jaj, ne hagyj, ne hagyj itt engem. Rabbi Josua szemében megoldódott a meleg könny, és arcáról lefolyva a párnára, a beteg feje köré szivárgott. Ekkor azonban testvére felnyitotta egy pillanatra a szemét, majd vértelen kezét bátyja hajába fúrta, és lázasan, elhalóan, de mégis könnyörögve hallatszott kicserepesedett ajkáról: - Segíts rajtam ... védj meg, hét nap múltán, ugyanebben az órában ... a halál elhozza félelmetes kardját, és meg kell halmom ... El kell mennem atyámtól, anyámtól és tőled is, édes testvér. Hét nap múlva a halál kardja elvágja életem fonálát ... Ne hagyj, jaj, ne hagyj ... ne ... Rabbi Josua ben Lévi szíve görcsösen összeszorult a fájdalomtól, ráborult az ágyra, és felkiáltott: - Nem, nem hagylak el, nem hagylak el, én testvérem! Az Úr, az én istenem erőt fog adni nekem, hogy elvegyem a halál kardját, mert írva vagyon: a szeretet erősebb a halálnál. És itt kezdődik el Rabbi Josuának, Izrael nagy tanítómesterének csodálatos útja. Rabbi Josua - akiről történetek szólnak, hogy fenn járt az egekben, és titokzatos hatalom élt lelkében - kilépett a sötét éjszakába, hogy mentse testvérét a halál kardjától. Az égboltozaton szikráztak a fényes csillagok és Rabbi Josua Istenhez imádkozott. Aztán szembenézett a reszkető csillagokkal, és tőlük kérdezte: - Ó, kérlek, mutassátok meg az utat. - Ekkor Rabbi Josua úgy látta, hogy a csillagok hirtelen forogni kezdtek, majd, mint egy tüzes nyáj tolongtak, futottak, száguldottak egy irányba, nyugat felé, amerre égbeszökő nagy hegyek sötétlettek. Rabbi Joshua ekként haladt a mélységes éjszakában felfelé a nagy hegy ösvényén, erdők feketéllő rengetegén át, hogy megkeresse a halál kardját. Nem riasztotta a csend félelmetessége, a sötétlő árnyak, az út titokzatos kanyarja, csak a feje felett úszó csillagsereget követte, mely beragyogta arcát, és forró szeretettel suttozta a zsoltár versét: "Még ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek, mert Te velem vagy ... Még ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek, mert Te velem vagy ..." Így tartott az út órákig, napokig, éjszakákon át felfelé, felfelé meredeken, szakadékokon, erdők sűrűjében, homoksivatagokon keresztül, törhetetlenül előre. Szóltak hozzá a fák, lombjaikat rázva, sikoltva: - Josua ben Lévi! Josua ben Lévi! állj meg! fordulj vissza! A halál hegyén jársz, melyet élő ember lába nem tapodott. Elibéd állunk ágaink sűrűségével, törzseink ezredeivel. Emberfia, fordulj vissza! De Josua ben Lévi túlkiáltotta az erdők kórusát: - Testvérem akarom megmenteni! Az Örökkévaló nevében, engedjetelem nekem utat. - Akkor a fák sűrűje szétnyílt, és utat nyitott. Majd tovább lángtenger csapott fel előtte, és a tűzből hang hallatszott: - Fordulj vissza, ember! Időtlen idők óta ég a halál hegyének lángja, s nem alszik ki soha! Josua ben Lévi így kiáltott a tűznek: - Az Örökkévaló nevében engedjetelem utamra, hogy testvérem életét megmenthessem. - De a tűz változatlanul égett, és a hang szólt ismét a lángokból: - Örök rendelés hevíti lángunkat, hogy elzárjuk a hegynek ormát, hol a halál barlangja van! Térj vissza hát az emberek országába! Rabbi Josua így felelt: - Az én szeretetem erősebb, mint a lángok hatalma! Majd Isten nevével ajkán belépett a lángok közé, melyek elnyelték őt, de mégis sértetlenül jött át a tüzek tengerén, és Josua ben Lévi folytatta útját felfelé. Ekkor egy hömpölygő, sebes folyó állította meg útjában, mely a hegyeken keresztül széles zuhatagban ömlött alá.

November havi imaidők

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOMKÖRZET IMAREND NOVEMBER 1 – 30. KÖZÖTT

1.	kedd			8,00	16,00	7.	C
2.	szerda			7,00	16,00	8.	
3.	csütörtök			7,00	16,00	9.	
4.	péntek	₪16,04		7,00	16,00	10.	H
5.	szombat	Lech-Lechá	vége: 17,09	8,00	16,30	11.	
6.	vasárnap			8,00	16,00	12.	
7.	hétfő			7,00	16,00	13.	
8.	kedd			7,00	16,00	14.	E
9.	szerda			7,00	16,00	15.	
10.	csütörtök			7,00	16,00	16.	
11.	péntek	₪15,54		7,00	16,00	17.	S
12.	szombat	Vájérá	vége: 17,01	8,00	16,15	18.	
13.	vasárnap			8,00	16,00	19.	
14.	hétfő			7,00	16,00	20.	V
15.	kedd			7,00	16,00	21.	
16.	szerda			7,00	16,00	22.	
17.	csütörtök			7,00	16,00	23.	
18.	péntek	₪15,46		7,00	16,00	24.	Á
19.	szombat	Chájé Szará	vége: 16,54	8,00	16,00	25.	
20.	vasárnap			8,00	16,00	26.	
21.	hétfő			7,00	16,00	27.	N
22.	kedd			7,00	16,00	28.	
23.	szerda	Jom Kippur Kotajn		7,00	16,00	29.	
24.	csütörtök	Újhold 1		7,00	16,00	30.	—
25.	péntek	₪15,40	Újhold 2	7,00	16,00	1.	K
26.	szombat	Toldot	vége: 16,49	8,00	16,00	2.	I
27.	vasárnap			8,00	16,00	3.	S
28.	hétfő			7,00	16,00	4.	Z
29.	kedd			7,00	16,00	5.	L
30.	szerda			7,00	16,00	6.	É V

Magyarok Tel-Avivban (1921-1958) IV. rész

Ha hihetünk a legendának, Bentsur Vili eredeti ötlettel görögdinnyebárt nyitott a tengerparton – elsősorban magyar barátai örömére. A kávéházaknak is voltak asztaltársaságai, nem csak a magyar anyanyelvűek keresték ott egymást, mások is tudták, hogy a magyarokat ott találják. A vendéglők, bárók magyar műsorral és konyhával várták vendégeiket.

A szervezetek legfontosabb feladatai közé tartozott a nyelvtanfolyamok szervezése és a munkaalkalmakról, átképzésről szóló tájékoztatás. Az ötvenes évek elején a klálcionista szervezet a Montefiore 25.-ben ingyenes nyelvoktatást, a Kadima pedig a Ben-Jehuda 74.-ben héber nyelvtanfolyamot hirdetett. 1954-ben Grosz Eliezer héber nyelvtanfolyamán több mint háromezer különböző korú hallgató vett részt a Hasahar 2.-ben található iskolában, később a Hajarkon 48.-ban és a ramat-gani Ohel-Sem Gimnáziumban várták a tanfolyam hallgatóit.

A nagyközönség a különféle szervezetek programjait látogathatta. A HOH, a Makkabea alapítói és tagjai, a Bne-Brit Nordau páholya, a Cur-Salom társaság, a vallásos körök, a Bne-Herzl, a valamikori zsidó gimnáziumok diákjai, az egykori zsidó egyetemisták szervezetének (ZSEHSZ) izraeli egyesülete, a Hug Kadima, a munkáspárt magyar tagozata, a Progresszív Párt magyar köre, a munkaszolgálatosok izraeli szövetsége. Programjaiknak többek közt a Bet-Arlozorov, a Bet-Halucot (King George 37.), a Jarkon Hotel, a Savoy Hotel (Geula 5.), a Mugarbi mozi, a Merkaz Hahinuh (Reines 6.), a Park Hotel, Ramat-Ganban a Bet-Ezrah adott otthont. 1952 végétől a Tiferet Kávéházban (az Allenby és a Rothschild fasor sarkán) vasárnaponként a HOH tartott teaestéllyel egybekötött kultúrelőadásokat, az esteket Sauber Sándor vezette be a hét folyamán a lapokból kimaradt hírekkel.

A rendezvényekre a magyar anyanyelvűek tulajdonában működő üzletekben és a magyar könyvtárakban vásárolhatott jegyet az érdeklődő közönség. Ilyen üzletet lépten-nyomon találhattak: Mancsi női fodrász azelőtt Budapesten, most a Montefiore 30.-ban várta a szépítkezésre vágyó hölgyeket; Bözsi szintén Budapestről a Pinsker 8.-ban nyitott hölgyfodrászszalont. Fuchs Marcel bútorüzlete a King George 3.-ban működött; a zálogházak becsüse, Rajna Dávid a Rothschild fasor 31.-ben árult ékszereket. Korábban Pozsonyban, most az Allenby 36.-ban kínálta Katzburg csokoládéit és bonbondobozait, a pöstyéni Sacher Károly parfümériájában piperecikkek várták a vásárlókat (Hageser 23.). Zimroni Tova a Senkin 29.-ben decens sportblúzokat és méretre készített férfifehéreneműt kínált; elegáns esernyőt a Dizengoff 99.-ben Gemürtznél, fűzöt, fürdőruhát Klein Líviánál, a Ben-Jehuda 35.-ben vagy Gárdos Magdánál a Laselle 14.-ben vásárolhatott a tel-avivi közönség. A Hajarkon 4.-ben Miriam nyitott kozmetikai szalont; Weinreb az Allenby 91.-ben olcsón és magyarul szolgálta ki a rövidárut, kötöttárut, divatárut vásárló vevőit. Eisner úri szabó az Allenby és a Rothschild sarkán, a Weisz női és férfiszabóság a Juda Halevi 61.-ben, az udvarban található. A gyerekekről most sem feledkeztek meg, Dückstein Zoltán és felesége a HOH égisze alatt tornatanfolyamot vezetett a Mapu 7.-ben. És mindez csak véletlenszerű felsorolás.

Folytatjuk...

Iráni hackertámadás Izraelben

A Mózes botja (Moses staff) néven futó iráni hackercsoport csütörtökön új felvételt tett közzé a jeruzsálemi autóbussmegállóban elkövetett terrortámadásról.

A videofelvételt – írja az [ujkelet.live](https://www.ujkelet.live) – a város bejáratánál lévő biztonsági kamerák egyike rögzítette a Kan közszolgálati műsorszolgáltató szerint.

A jeruzsálemi önkormányzat válaszában közölte a „terjesztett videót nem a mi kameránk készítette”. A rendőrség hasonlóan nyilatkozott, mígnem kiderült, hogy a felvétel egy biztonsági ügyekben érdekelt izraeli magáncégé. A biztonsági szervezetek nyilatkozatai szerint érzékeny információ nem jutott az irániak birtokába.

A hackercsoport Telegramon azzal kérkedett: „Hosszú ideje irányítás alatt tartjuk az összes tevékenységeket. Lépésről lépésre és pillanatról pillanatra. Ez csak ízelítő a tevékenységeitek feletti ellenőrzésünknek, a biztonsági kamerákhoz való hozzáférés révén. Azt mondtuk a múltban, hogy olyan helyen és időben fogunk ártani nektek, amire nem számítottok.”

A múltban a csoport vállalta a felelősséget a szirénák aktiválásáért Eilatban és Jeruzsálemben. Emellett a csoport fényképeket töltött fel az internetre Beni Gantz védelmi miniszterről, figyelmeztetve, hogy megfigyelés alatt áll, sőt egy kiterjedt kiszivárogtatásért is a csoport a felelős, amelyben az Izraeli Védelmi Erők több száz katonájának adatait, köztük magánjellegűeket, hoztak nyilvánosságra. Ez év januárjában a csoport biztonsági kamerák felvételeit tette közzé Izrael egész területéről – Jeruzsálemtől Tel Avivig.

Forrás: (ujkelet)

„Láthatatlan maszkot” fejlesztettek az Izraeli Műszaki Egyetemen

A koronavírus, a közel-keleti légzőszervi tünetegyüttes (MERS), az influenza és más légúti vírusfertőzések ellen védő "láthatatlan maszkot" fejlesztettek ki izraeli kutatók - közölte csütörtökön az Izraeli Műszaki Egyetem (Technion).

AZ ÚJFÉLE MASZK LÉGÁRAMLATOT BIZTOSÍT A FELHASZNÁLÓ ARCA ELŐTT. MAGA A KÖNNYŰ SÚLYÚ KÉSZÜLÉK, AMELY TÖBBSZÖR HASZNÁLHATÓ ÉS LÉGSZŪRŐT IS TARTALMAZ, SAPKÁRA, FEJFEDŐRE SZERELHETŐ.

A LÉGÁRAMLAT VÉDI A SZEMEKET, AZ ORROT ÉS A SZÁJAT, MIKÖZBEN AZ EMBERI ARC MIMIKÁJA FELISMERHETŐ MARAD ÉS NEM GÁTOLJA A SZÓBELI ÉRINTKEZÉST SEM.

A kutatók sikeresen tesztelték az új technológiát, bizonyítva, hogy az hatékonyan gátat szab a légzés és beszéd közben keletkező parányi, illetve a köhögés és tüsszentés során keletkező nagyobb cseppeknek is.

A Technion közölte, hogy az idősothonokban, egyetemeken, üzletekben és irodahelyiségekben elvégzett felmérések alapján egyértelmű előnyei vannak "a láthatatlan maszknak".

Forrás: (portfolio)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ה"ב

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

						NEHÉZ- FEJŰ	ORIENS, RÖVIDEN EDÉNY- BEVONAT	ÓRALAP SZÉLEI!	VATIKÁNI AUTÓK JELZÉSE	KILO-, RÖVIDEN NAGYON KICSI	FOJTÓ SZAGÚ, MÉRGEZŐ GÁZ
	A POÉN 1. RÉSZÉ										E
	UJJAT- LAN FEL- SÖRÉSZ							TEST- TARTÁS ÚTSZA- KASZ			
	KISSÉ KOMOR!						EBBE AZ IRÁNYBA FAGYAL- TOZIK				
	MEGŰTŐ BÍRÓI PALÁST									A TÖB- BES SZÁM JELE KELTEZ	
MULAT- SÁGOS TÖRTÉNET	A POÉN 2. RÉSZÉ	IZOMBAN REJLIK	SZEKTA TAGJA!	TITKOS- ÍRÁST MEGFEJT	ORTO-, RÖVIDEN	MAJOR- SÁG- SOKA- DALOM				VISZONT IDEGEN SZÓVAL: PSZICHÉ	
							A SÁRBAN LÉPKED ŰSTDOB BELSEJE!				
AMPER, RÖVIDEN					(RUHÁT) FELVESZ			LITER, RÖVIDEN		A GÖRÖG ÁBÉCÉ 7. BETŰJE	
CSERÉBE, FEJÉBEN					ELTŰNIK, ELVESZ			TUD MIN- KET NÉZNI		LOPÁS	
A VÉGÉN KIELEZŐ!			HAJDÚSÁ- GI VÁROS					IRAM, LENDÜLET			
			SZENT, RÖVIDEN					ÉLELMEZ			
ENERGIA, RÖVIDEN		APRÓ FOLYAMI KAVICS					PIHENŐ (GÜLYA)				
		FORMA					KÖRLET KÖZEPEI				
JÓMÓDÚ, VAGYO- NOS						ZÖLD- SÉGFÉLE				RÓMAI 100-AS	
						NEKÜNK TÁMAD				HATÁRT KIJELÖLŐ	
ARRÉBB TASZÍT					JÓ MODOR					LÁMPÁS OLDALA!	
					ATTÓL KEZDVE					CÍMER- MADÁR	
A TANTÁL VEGYJELE			FENTRŐL NYÚJT				A TŰLSÓ OLDALRA POTTYAN				
			RITKA NŐI NÉV				KISZÍNEZ				
MEZŐGAZ- DASÁGI ESZKÖZ				JÁTSZMA, A TE- NISZBEN				SELYEM- SZÖVET			
				BALZSAM				A JUH HÍMJE			
DIOPTRIA, RÖVIDEN		FOGYASZ- TÁSMÉRO					PON- TATLAN				
		FIZETŐ- ESZKÖZ					PÉPSZE- RŰ ÉTEL				
KORAI GYŰ- MÖLCS					FALÁNK, MOHÓ					SZEMÉ- LYES NÉVMÁS	
					BORÍT					TARTÓ	
ZSELÉS ANYAG				ENYHÉN LEJTŐS					SZÁJAT KINYIT		
ANYÓKA				KICSINYÍ- TÓ KEPZŐ					ÜRES HAS!		
						VUK EL- SŐ ZSÁK- MÁNYA		MELYIK HELYEN?			ZÁRNI KEZD!
								CENTI- RÖVIDEN			
NEWTON, RÖVIDEN	S					?	TASAKOK- BA CSO- MAGOL				

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

SPORT HÍREK

A CSOPORT

KATAR – ECUADOR (0-2)

SZENEGÁL -HOLLANDIA (0-2)

TABELLA:

1. HOLLANDIA 3 P.
2. ECUADOR 3 P.
3. SZENEGÁL 0.P
4. KATAR 0 P.

B CSOPORT

ANGLIA – IRÁN (6-2)

USA – WALES (1-1)

TABELLA:

1. ANGLIA 3 P.
2. USA 1 P.
3. WALES 1. P.
4. IRÁN 0 P.

C CSOPORT

ARGENTINA – SZAUDI ARÁBIA (1-2)

MEXICO – LENGYELORSZÁG (0-0)

TABELLA:

1. SZAUDI ARÁBIA 3 P.
2. MEXICO 1 P.
3. LENGYELORSZÁG 1 P.
4. ARGENTINA 0 P.

D CSOPORT

DÁNIA – TUNÉZIA (0-0)

FRANCIAORSZÁG – AUSZTRÁLLIA (4-1)

TABELLA:

1. FRANCIAORSZÁG 3 P.
2. DÁNIA 1 P.
3. TUNÉZIA 1P.
4. AUSZTRÁLLIA 0 P.

E CSOPORT

NÉMETORSZÁG – JAPÁN (1-2)

SPANYOLORSZÁG – COSTA RICA (7:0)

TABELLA:

1. SPANYOLORSZÁG 3 P.
2. JAPÁN 3 P.
3. NÉMETORSZÁG 0 P.
4. COSTA RICA 0 P.

F CSOPORT

MAROKKÓ – HORVÁTORSZÁG (0:0)

BELGIUM – KANADA (1:0)

TABELLA:

1. BELGIUM 3 P.
2. MAROKKÓ 1 P.
3. HORVÁTORSZÁG 1 P.
4. KANADA 0 P.

G CSOPORT

SVÁJC – KAMERUN (1-0)

BRAZILIA – SZERBIA (2:0)

TABELLA:

BRAZILIA 3 P.

SVÁJC 3 P.

SZERBIA 0 P.

KAMERUN 0 P.

H CSOPORT

URUGUAY – DÉL KOREA (0:0)

PORTUGÁLIA – GHÁNA (3:2)

TABELLA:

1. PORTUGÁLIA 3 P.

2. URUGUAY 1 P.

3. DÉL KOREA 1 P.

4. GHÁNA 0 P.

Taekwandó vb arany az MTK fiataljától

Salim Omar Gergely megszerezte Magyarország első világbajnoki aranyát taekwandóban, miután a mexikói verseny döntőjében legyőzte César Rodríguez az 54 kilogrammosok mezőnyében – közölte a Magyar Taekwando Szövetség. Ez az MTK történetének 192. világbajnoki címe.

Az MTK Budapest 19 éves versenyzője, **Salim Omar Gergely** harmadik kiemeltként vágott neki a Mexikóban zajló világbajnokságnak. A korábban kétszeres Európa-bajnok és olimpiai ötödik klasszis a legjobb 32 között Sebastian Tant, a nyolcaddöntőben pedig Konsztantinosz Dimitropuloszt is veszített menet nélkül győzte le. A negyeddöntőben Kurt Bryan Barbosával találkozott, az első menetet itt is hozni tudta, azonban a Fülöp-szigeteki egyenlíteni tudott. A harmadik menetben Salim jobban kezdett, majd fél perc után már 8:2-re vezetett, előnyét pedig tartani tudta, és bejutott az elődöntőbe. A legjobb négy között a tajvani Csen Po-jen ellen is hasonló volt a forgatókönyv, a magyar versenyző előnyt szerzett, ellenfele egyenlített, a döntő menetben viszont ismét Salim bizonyult jobbnak.

A döntőben a hazai közönség előtt versenyző César Rodríguezdel találkozott. Az első menetben korán előnyt alakított ki, amit sikerült megtartania, így 1:0-ra vezetett. A második menetben is már fél perc után 6:0-ra vezetett, a mexikói viszont az utolsó fél percre visszajött a meccsbe, de egyenlíteni már nem tudott, Salim Omar 2:0-ra megnyerte az 54 kilogrammosok döntőjét és világbajnok lett.

Ezzel újra történelmet írt, hiszen korábban ő szerezte hazánk első Európa-bajnoki címét (amit idén meg is védett), most pedig a világbajnokság történetének első magyar aranyát is magáénak tudhatja.

A vb vasárnapi zárónapján Salim Omar Gergely testvére, Salim Sharif Gergely is pástra lép, a zöld-foki-szigeteki Domenyck Devonte Lopessel találkozik 17 órakor, a meccs győztese jut majd be a legjobb 32 közé az 58 kilogrammosok mezőnyében.

IMÁIDŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2022. Nov. 25. – 2022. Dec. 2.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
25. péntek	7:00	16:00
26. szombat	8:00	16:00
27. vasárnap	8:00	16:00
28. hétfő	7:00	16:00
29. kedd	7:00	16:00
30. szerda	7:00	16:00
01. csütörtök	7:00	16:00
02. péntek	7:00	16:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
25. péntek	15:40	26. szombat	16:49
02. péntek	15:36	03. szombat	16:46

POÉN SAROK

- Uram, Ön 4 hűtőszekrényt hozott, Izrael állam törvényei szerint 1 hűtő behozatala vámmentes, a másik 3-ra vámot kell fizetnie.
- Jó, jó, de a tejes és a húsos ételeket hitünk szerint külön kell tárolnom. Ehhez viszont 2 hűtő kell!
- Hmm, ha Ön és a családja ennyire vallásos, akkor nem bánom, 2 hűtő vámmentes, 2 vámköteles.
- Aha! De ha ideje van, akkor a maceszt is külön kell tartanom a többi ételtől!
- Na jó legyen, ha Önök ennyire ortodoxok, akkor 3 hűtő vámmentes, de a negyediket el kell vámolni.
- Nem úgy van az! Aztán ha egy kis sonkára támad kedvem azt tán tegyem a kóser kaják közé?

ן / נ

14. betűnk a Nun,
számértéke: 50.

A nun jelentése: csoda.

(נ)

ן / נ

Események

Szerdán tartott jorcájtot Czebe Iván édesanyja után. Imádkozás után villásreggelit adott a megjelenteknek.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilénk tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt november 30.-án, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuváros utcai Templomkörzet
Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084
Nagy Fuváros utca 4.
Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com
<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor
Szerkesztő: Streit Gábor